

После недеља спекулација, вести од четвртка увече о томе ко је добио две највише позиције у пост-лисабонској Европској унији нису могле више да разочарају. За председника Савета Европе постављен је шездесеттворогодишњи премијер Белгије, Херман ван Ромпај; на месту високог представника за иностране послове са њим ће сарађивати извесна Кети Ештон. Односно баронеса Ештон од Апхоланда, како јој је пуно име откако је 1999. добила титулу од британског премијера Тонија Блера. Тако је: Белгијанац непознат изван своје домовине и Британка једнако непозната у својој. Не треба зато да зачуди што се преовлађујућа реакција састојала од једне речи: „Ко?“

После белих погледа уследила је критика. Жискар Дестен, бивши француски председник и енергични заступник Европске уније, био је видно разочаран избором двоје очигледних безвезњаковића. „Када су Американци у Филадельфији трагали за личношћу која ће повести њихову нову државу, за председника су изабрали... освајача у Рату за независност.“ [1] Будући да је бриселски Џорџ Вашингтон мало теже спојив са визијама еврократије, на све стране могао се чути аргумент да је на располагању било бољих и погоднијих кандидата да заступају 27 чланица Европске уније и скоро 500 милиона људи. Међу којима се, наравно, највише издвајао Тони Блер.

Британски секретар за иностране послове Дејвид Милибанд форсирао је кандидатуру Блера за председника на основу аргумента да је он довољно важна личност да „заустави саобраћај“. „Потребан нам је неко због кога ће, када слети у Пекинг, Вашингтон или Москву, саобраћај морати да буде заустављен, и са ким ће разговори почињати на врло, врло високом нивоу. Мислим да је Европа патила од недостатка оштрине.“ [2] Милибанд није био усамљен у хваљењу Блерових способности по питању стварања саобраћајних гужви. Како је писало у канадском „Нешнел посту“, „Блер би представљао пример жустре личности високог нивоа, која је сасвим препознатљива на међународној позорници.“ [3] „Ајриш тајмс“ је написао како је „визија председника Савета коју је понудио Блер у складу са високим амбицијама блока да стоји раме уз раме са великим силама у светским питањима.“

[4]

Намештење Ештонове као министра иностраних послова ЕУ дочекано је са посебном неверицом. Не само због тога што нико није имао ни најблажу везу ко је она, чак ни у Британији, где, по свему судећи, већ неколико година седи у Горњем дому. Колумниста Гидион Рехман из „Фајненшел тајмса“ био је нарочито сликовит: „Лејди Ештон није најбољи кандидат у Европи за тај посао – није чак ни најбољи кандидат у Британији. Уколико су лидери ЕУ били одлучни да узму неког из Британије, било је много

квалификованијих људи: Крис Патен, Марк Мелок Браун, Педи Ешдаун, Питер Менделсон, Гиог Хун, Крис Хан, Кели Делглиш.“ [\[5\]](#)

Где год да се окренете, главна притужба је да су Ван Ромпај и Ештонова безначајни ликови, никоговићи. Новоконституисана ЕУ, приметили су критичари, заслужује Блера или неког бољег од Блера. Али, то је аргумент који подразумева нешто што озбиљно мора бити доведено у питање. Постоји дубљи проблем од оног који виде фрустрирани надобудни еврофили, за које би у пост-лисабонском свету све било добро само да је изабрана нека велика зверка: а то су саме фундаментално недемократске институције ЕУ.

Пуко критиковање Белгијанца и оне како-се-оно-зове јесте пропуштање поенте. Наименовање Тонија Блера, чак и Нелсона Менделе или Џорџа Вашингтона на место председника Савета Европе могло би суморном свету трговинских споразума и конвенција о људским правима које се бесконачно умножавају дати мало политичког сјаја, али не би могло изменити чињеницу да ни један једини тзв. грађанин Европе за њих није гласао. Чињеница да нама владају институције пуне људи на које наше мишљење ретко када може да утиче, а које се, чак и када утиче, како су Ирци искусили, не толерише – тим институцијама ускраћује легитимитет. Слава, аура или која је већ то особина великих имена одговорна за заустављање саобраћаја која се истиче, ово не би могла да промени. Кандидати од почетка нису били проблем; проблем је у институцијама чије устројство је такво да нам не полажу одговорност.

Уколико ишта оличава тајновиту, отуђену и елитистичку пост-лисабонску ЕУ, то је управо процес постављања председника и министра иностраних послова. Недељама су колале гласине о томе кога је који државник гурао. Водећи играчи надметали су се за позицију. Браун је желео Блера, немачка канцеларка Ангела Меркел желела је било кога осим Блера. Француски председник Никола Саркози помало је желео Блера, а помало да се не замери Меркеловој. И тако се наставило, свака клика на ЕУ двору нудила је своје нелегитимне наследнике за новостворени трон. Нема сумње да су обављани позиви, одржавани састанци, слана писма, све док коначно, на приватној вечери у четвртак увече, одлука није пала. На некога ко ће задовољити сваког, али неће усрећити никог – Ван Ромпаја.

Међутим, оно што је најупадљивије у читавом процесу наименовања јесте његова заштићеност од надзора јавности. На основу онога што смо ми знали, могли су да изаберу и Џорџа Вашингтона. То је била представа иза затворених врата, производ прикривених махинација националних елита, нарочито Француске, Немачке и

Британске. То што су председник и министар спољних послова постављени а не изабрани, осликава елитистичко заобилажење самих оних људи чије интересе би Ван Ромпај и Ештонова требало да заступају.

Што се тиче белгијског ветерана, он је макар у неком тренутку свог живота био изабран, иако не за премијера. Та позиција му је припала захваљујући позиву принца Алберта II, који је страховао да би финансијски скандал из 2008. могао да разбије крхко фламанско-валонско јединство. Ештонова се, с друге стране, никада није суочила са британском јавношћу и била изабрана. Њен животни пут био је пут добијања позиција, чињења услуга и пословања са правим људима. Од 1983. до 1989. била је директор организације „Бизнис у заједници“ коју су на владину иницијативу основале приватне корпорације попут Еј-Би-Ема и Барклеја како би се подстакла обнова урбаних средина. Крећући се лагодно кроз свет консултаната за менаџмент и слободних саветника, њена следећа значајна станица била је председавање локалном Здравственом комисијом од 1998. до 2001.

Њеном успону сигурно је помогло и то што је била Браунов и Блеров пријатељ из Лабуристичке странке, па је 2001. добила функцију и, што је још важније, политичку моћ. Захваљујући том згодном избору, Ештонова је постала парламентарни заменик секретара за образовање. У јуну 2007. постављена је за председника Горњег дома, у Брауновом првом кабинету. Са тог места помогла је чак и да се Лисабонски споразум прогура кроз Горњи дом. Тако да је, када је њен неизабрани колега из лабуриста Лорд Менделсон повучен са позиције Комесара за трговину ЕУ у јесен 2008, Ештонова била очигледан избор за то место. Стићи до тако високе позиције а ниједном не имати посла са бирачким телом – било којим бирачким телом – запањујуће је. Ипак, ето ње како управља са 5.000 службеника и преузима одговорност за међународне односе и безбедност ЕУ.

Комбинујући вансеријски таленат за углављивање на позиције моћи са урођеном аверзијом према демократским процесима, Ештонова би у својој новој улози у Савету Европе требало да се осећа као код куће. Будући да институције ЕУ пружају прилику да се одлуке доносе без ичега тако проблематичног као што је увид јавности. Ту се све састоји у затвореним вратима, тајновитом доношењу закона и склапању договора кришом. За националне елите које пате од недостатка легитимитета на домаћем терену захваљујући сталном смањивању одзива на гласањима и осипању партијског чланства, ЕУ пружа прилику да се влада без легитимитета. То што су се професионални политичари попут Ван Ромпаја и Ештонове, познати по својим вештим операцијама и тактичким маневрима, дочепали високих позиција није кривица оних који су страховали од Блера. У питању је кулминација савременог деполитизујећег *raison d'être* Европске уније. Од ЕУ се ни не очекује да пружи вођство, а камоли контроверзне лидере; она је

Пише: Тим Блек
субота, 28 новембар 2009 01:00

заправо замишљена као уточиште за оне националне лидере који нису способни да воде. Резултат је каста анонимних администратора и бледуњавих бирократа.

Каква год била лица која представљају ЕУ, проблем остаје. Било да је у питању Блеров кез или Ромпајева јајаста глава, арбитарна моћ је арбитарна моћ. То је оно што је скандалозно у доласку Ван Ромпаја и Ештонове на врх власти ЕУ – не чињеница да су у питању безначајни ликови, већ што су у питању безначајни ликови које нисмо изабрали и које не можемо позвати на одговорност.

Превела Јована Папан

(Текст преузет из магазина „Спајкд“ <http://www.spiked-online.com/index.php/site/article/7739/>)

[1] [Baroness Ashton: EU couldn't make it up](#) , *The Times* (London), 22 November 2009

[2] [Miliband gives Blair strong backing in contest for European presidency](#) , *Guardian*, 25 October 2009

[3] [Herman Van... who?](#) , *National Post*, 21 November 2009

[4] [EU fails to think big with two such low-profile appointments](#) , *Irish Times*, 21 November 2009

[5] [Europe's computer-dating system malfunctions](#) , ft.com , 20 November 2009